

İlk Bilgisayar Mühendisi YÖNETİM KURULU BAŞKANI

30. Yıl Etkinlikleri

Komisyonu adına üyemiz Ali YİĞİT, EMO ANKARA ŞUBESİ'NİN (EMO'DA DA TEK ÖRNEK) TEK BİLGİSAYAR MÜHENDİSİ KÖKENLİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI OLAN DUYGU MUTLU İLE İNTERNET ÜZERİNDEN RÖPORTAJ YAPTI.

Merhabalar. Ne kadar oldu görüşmeyeli? Özledik seni.

Merhaba Ali, en son Türkiye'den ayrılmadan kısa bir süre önce görüşmüştük sanırım. Bu durumda üç buçuk yıl olmuş.

Şube Bülteni'ni takip ediyorsun sanırım. Şubemizin kuruluşunun 30. yılı nedeniyle kuruculardan başlayarak, Şubede başkanlık yapmış olan ya da o dönemde oda başkanı olanlarla söyleşi yapıyoruz. Siz de bu kategoride olduğunuzdan doğal olarak sizinle de söyleşi yapma planımız vardı. Klasik soruyla başlayalım Duygu MUTLU kimdir?

1965 yılında Balıkesir'in Edremit ilçesi'nde doğmuşum. Babam astsubaydı, bu yüzden o nereye tayin olursa oraya gidiyorduk yani. Ben 6 yaşına gelene kadar memleketimiz olan Sivas'ta kalmışız. İlk ve ortaokul yıllarında Ankara, lise yıllarında da İzmir. Lise yıllarında parlak bir öğrenciydim. ODTÜ'ye girince tekrar Ankara'ya gelmiş oldum.

Elektrik Elektronik Mühendisi Ali YİĞİT
EMO Ankara Şubesi Yayın Kurulu Üyesi
ali.yigit@emo.org.tr

1989'da ODTÜ Bilgisayar Mühendisliği'nden mezun oldum.

Odayla tanışmanıza gelelim, mezun olur olmaz üye oldunuz mu? Odayla ilişkiniz nasıl başladı? Biz aslında aynı dönemlerde EMO süreçlerine başladık. Bir grup Bilgisayar Mühendisi EMO'da örgütlenmeye çalışıyordunuz. Biraz o dönemlere ilişkin gözlemlerinizi alabilir miyiz? Kimlerle birlikte başladınız?

Üniversite yıllarında zaten çok aktif bir öğrenciydim. 1986'da öğrenci dernekleri kurulmuştu, ilk seçimde ben de derneğin Yönetim Kurulu'na girdim. Şu anda İMO Yönetim Kurulu Başkanı olan Taner YÜZGEÇ o zaman dernek başkanımız idi, ben de yazman idim. Zor bir dönemdi, çok baskı görüyorduk. Neyse, üniversite sonrasında İstanbul'da çalışmaya başladım. O zaman bölümden bir arkadaşla birlikte gidip İstanbul Şubeye üye olduk. Aslında odanın ne işe yaradığını falan da pek bilmiyorduk. Sadece biz mühendisiz, mühendislerin örgütü de budur diye gidip üye olduk yani. Bilgisayar mühendisleri olarak örgütlenmeye başlamamız bundan iki yıl kadar sonra

Ankara'ya gelmemle birlikte başladı. İlk çalışmayı başlatanların adlarını hatırlamak zor bir iş olacak. Funda BAŞARAN, Gülgün KOCAMAZ, Arif CEVİZCİ, Kemal ÖZKAZANÇ, şimdi soyadlarını hatırlayamıyorum Şaban, Ufuk, Semra gibi birçok arkadaşımız vardı. Başlangıçta 8-10 kişi idik. Bu arada ben SHP Genel Merkezi'nde çalışıyordum. İşyerim odaya yakındı, öğlenleri, akşamları sık sık odaya gelip oda hakkında epey bir bilgi edindim. Birkaç arkadaşla TMMOB'ye de gittik. Sonunda bir odanın nasıl kurulabileceği hakkında epey bilgi edindik. Adres toplamaya başladık. Neredeyse bine yakın adres topladık. Bir yazı yazıp geniş bir toplantı yapacağımızı ilan ettik. Sanırım 110 kişi gelmişti o toplantıya. Birçok kişi bu kadar çok Bilgisayar Mühendisini toplayabileceğimizi tahmin etmiyordu sanırım, çünkü epey şaşırılmışlardı. Bu toplantının verdiği güçle çalışmamızı hızlandırdık. Bir bülten çıkarmaya başladık. Bültenin yarısını parasını reklamlardan alıyorduk, yarısını da oda veriyordu. Reklamları da aslında yine kendi aramızda şirketi olan arkadaşlar veriyordu.

Bilgisayar Mühendislerinin oda kurma süreci vardı. Bu süreç sizce neden tıkanı?

Başarılı bir örgütlenme dönemi oldu aslında. Hatta o dönem Bilgisayar Mühendislerinin katılımının DEMOKRAT MÜHENDİSLER’i de seçimde rahatlattığını düşünüyorum. Şube Genel Kurullarından başlayarak oda kurulması için tavsiye kararı çıkartmamız gerekiyordu. Ama bizim örgütlenmemiz henüz çok yeniydi. Daha hiçbir oturmuşluğu yoktu, deneyimimiz de yoktu. Şube Genel Kurullarından bu tür kararlar alamadık, yönetimlerde Ankara Şube’de bir asil bir yedek, İstanbul Şubede de bir yedek olmak üzere sadece üç kişi vardık ve başka bir ilde de doğru dürüst bir çalışmamız yoktu. İzmir’le epey uğraştık ama pek harekete geçirebildiğimiz söylenemez. Böyle bir durumda Genel Kurullar süreci geldi çattı. İki yıllık çalışmanın sonunda oda başvurusu yapacağız ama gerçekleştirebildiğimiz tablo bu. Bu sırada görüş ayrılığına düştük. Benim de içinde bulunduğum bir kesim o sırada oda kurma kararının erken olduğunu, kurulacak odanın sadece bir tabele odası olarak kalacağını, zaten başvursak bile TMMOB Genel Kurulu’ndan bunu çıkartamayacağımızı savunuyorduk. EMO Genel Kurulu sürerken bizim aramızda da hâlâ tartışmalar sürüyordu. Bir taraftan da Genel Merkez adaylıklarının tartışması sürüyordu. Biliyorsun, senle birlikte Genel Merkez Yönetimine aday olmuştuk. Ancak o seçimi de kaybettik. Bu arada başvurudan yana olan arkadaşlarda da aramızdaki tartışmalar moral bozukluğu yarattı ve başvuru yapılmadan kaldı.

Bu süreçten sonra biz birkaç kişi çalışmayı bırakınca, bütün çalışma söndü. Şunu demek istiyorum, Bilgisayar Mühendisleri arasında o dönem aslında oda kurulması için yeterli bir istek yoktu. Birçok kişi odayı biraz sosyal bir birliktelik olarak kavıyordu ki hâlâ öyle kavrandığını düşünüyorum.

Ben SMM işinin üzerine düşülmesi gerektiğini savundum hep. Bu olmazsa oda maddi temellerine oturamaz diyordum. Şu anda da aynı şekilde düşünüyorum. Ama şu anda daha fazla serbest çalışan arkadaşımız var. Şirketi olan çok sayıda Bilgisayar Mühendisi var artık. Bilgisayar Mühendislerinin oda kurmalarının bence şu anda maddi olarak daha fazla temeli var.

Daha sonrasında bir cezaevi süreci var. Ne kadar kaldınız cezaevinde? Şu anda da yurt dışındasınız. Oradan bakınca Türkiye nasıl görünüyor?

Evet 3 yıllık bir cezaevi süreci girdi araya. Bu da uzun bir hikâye. Öyküsü ilginç ama fazla yer işgal eder. Cezaevinden çıktıktan sonra bölümden yakın bir arkadaşım tekrar mesleğe adapte olmama yardımcı oldu. Cezaevi öncesi ve sonrası ile toplam 6-7 yıl meslekten uzak kalmıştım. Her şey değişmişti. Onun sayesinde yeniden başladım. Bir süre sonra da İzmir’de bir büro açtım. Ama cezam sadece ertelenmişti ve yeniden tutuklama kararı çıkınca buraya geldim. Şu anda İsviçre’de yaşıyorum. Buradan Türkiye nasıl görülüyor sorusunu eğer buranın sıradan bir insanı nasıl görüyor şeklinde anlarsak, şöyle açıklayabilirim: Burada yaşayan çok sayıda Türk var. Doğal olarak da insanlar Türkiye hakkındaki bilgi edinmeyi haberlerden, internette vb. değil direkt kapı komşularından, fabrikada beraber çalıştığı arkadaşlarından vb. yola çıkarak yapıyorlar. Bu da pek iyi bir izlenim vermiyor açıkçası. Jean-Paul Roux’un bir tezi vardır. Merkezden uzaklaştıkça insanlar daha tutucu olurlar, diyor. Gerçekten de buradaki “Türkiye”, Türkiye’deki “Türkiye”den on kat daha tutucu. Arabasının arkasına Osmanlı tuğrası yapııştırarak dolaşanlar mı dersin, küçük

köylerde bile iki cami olması mı dersin, yaşam biçimindeki aykırılıklar mı dersin, herşey var yani. İnsanlar din ve milliyet duygularına sarılarak kendilerini korumaya çalışıyorlar. Dolayısıyla oldukça geri bir tablo çıkıyor ortaya. Bir de buna özellikle 1990’dan sonra gelen Kürt göçmenleri eklersek tablo tamamlanıyor. Etnik ve dinsel sorunlarla boğuşan oldukça geri bir sosyal yapısı olan bir ülke tablosu çıkıyor ortaya. Ama biraz daha bilinçli ve küçük bir kesim Türkiye’nin AB süreci ile birlikte geliştiğini ve sanıldığı gibi geri bir tablo olmadığını düşünüyor. İstanbul’a gidip gelen biri sokakta kadınların başı açık dolaştığını, modern bir şehir olduğunu görüp şaşırıyor. Aslında Arabistan, Pakistan falan gibi bir ülke bekliyorlar.

Şube başkanlığınız sanırım kısa bir süre oldu Kasım 1993 ile Ocak 1994 arası bize o günleri biraz anlatabilir misiniz?

Aslında sen, benden de iyi biliyorsun o süreci. Sanırım EMO Ankara Şubesi’nin en gergin dönemlerinden biriydi. Ben aslında belki de Yönetim Kurulu’nun en genç üyelerinden biriydim ve Bilgisayar Mühendislerinin temsilcisi olarak girmiştim Yönetim Kurulu’na. Yani benim başkan olmam düşünülebilecek en son şeydi. Ama o kadar çok sorun yaşadık ki. Sevgili Cihan KAYIKET’i kaybettik önce. Yönetimdeki dengeler değişti. Sonra gerilimler, istifalar, başkan değiştirmeleri vb. Ben geçici bir dönemi atlatabilmek için bir formüldüm, bir tür uzlaştırma ve dönemi atlama formülü. Yoksa küçük bir Bilgisayar Mühendisleri grubunu saymazsak hiçbir grup üzerinde bir etkim yoktu. Bu yüzden kendimi biraz hüllecî gibi hissettim. Normal olarak böyle bir başkanlık yapmazdım. Ne işleyişi doğru dürüst biliyordum, ne de bir hâkimiyetim vardı sürece. Ama odanın sağ salim seçimlere gidebilmesi için bir

tür fedakârlık gerekiyordu. Sağ olsunlar odadaki arkadaşlar da hiçbir zaman bunu olumsuz anlamda ifade etmediler, hep destek oldular ve onurlandırdılar beni.

Siz EMO tarihinde ilk ve tek Bilgisayar Mühendisi Şube Başkanı'sınız, bildiğimiz kadarıyla da Bilgisayar Mühendislerinin EMO'da ilk örgütlenme çalışmalarını yürüten isimlersiniz, nasıl başladı bu iş?

İstanbul'dayken bizim dönemden Arif CEVİZCİ ve yine bölümden birkaç arkadaşla o zamanki Haliç köprüsünün altında bira içtik. Orda başladı diyebilirim. Bu oda işinden falan bahsettik, ama aslında pek belli birşey yoktu kafamızda. Aylar sonra Ankara'da çalışırken bir arkadaş aradı, bir toplantı yapıp konuşalım mı diye. Ben de birkaç kişiye haber verdim. Öyle başladık. Sora sora yolumuzu bulmaya çalıştık. Bizi oda süreciyle ilgili bilgilendirme konusunda o sırada Merkez Müdürü olan Asım RASAN, o zamanlar Ankara Şube müdürü olan Selim ESKİİZMİRLİLER, Kadri DURGUN ile EMO Ankara Şube ve EMO'dan değişik arkadaşlar çok yardımcı oldular. İlk karşımıza çıkan sorun Bilgisayar Mühendislerinin iki odaya dağılmış olmalarıydı. Bazıları Fizik Mühendisleri Odası'na bazıları da Elektik Mühendisleri Odası'na üye idi. Önce insanları tek bir odada toplamamız gerekiyordu. Fizik Mühendisleri Odası çok istekli idi aslında. Belki oraya üye olsaydık, şu anda çoğunluk bizde de olabilirdi. Ama biz EMO'nun daha fazla olanakları olduğunu düşünerek burayı tercih ettik. Sanırım doğru da bir karar verdik. Bir sonraki TMMOB Genel Kurulu'nda da bu konuda karar aldırmaştık yanılmıyorsam.

Oda hakkında bilginiz arttıkça çalışmamızı yaymaya başladık. Dediğim gibi adresler topladık. İstanbul ve Ankara'da epey bir işyerine ve üniversiteye gittik. Odanın ne

olduğunu anlatmaya çalıştık. Bülten çıkardık, yönetimlere girdik, teknik konularda toplantılar yaptık. Daha önce anlattığım gibi iki yılda epey büyüdü örgütlenmemiz. İşleri yürüten birkaç kişi olunca kör topal da olsa yürüyordu çalışma. Ama bu birkaç kişi işin peşini bırakır bırakmaz, aksamaya başlıyordu. Gördüğüm kadarıyla o zamandan beri bireysel olarak oda çalışmalarına katılan epey Bilgisayar Mühendisi oldu, hep yönetimlerde bir iki kişi oldu, ama bizim dönemde yapılan çalışma bireysel çalışmalardan farklıydı, oldukça enerjik ve derli toplu bir çalışmaydı. Aynı ivme yakalanamadı bir daha.

Bilgisayar Mühendisleri EMO'da örgütlenmeye başladıklarında sayıları 300 - 500 arasındaydı. Şimdi sayıları ikibinin üzerinde. ÖSS klavuzları incelendiğinde de Bilgisayar Mühendisi sayısının kısa bir sürede büyük bir artış göstereceği görülüyor. Bu durumu hem Bilgisayar Mühendisleri hem de EMO açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Sayının artması kuşkusuz önemli. Asıl önemli olan ise odanın işlevine bakış. Bu açıdan Bilgisayar Mühendislerinde bir bakış sorunu vardı bence. Şu anda da fazlaca değiştiğini düşünmüyorum. Birçok Bilgisayar Mühendisi bu konuya "niye bizim odamız yok" diye bakıyor hâlâ. Halbuki önemli olan bizim ihtiyaçlarımızı karşılayacak, sorunlarımızı seslendirecek, kamuoyunda duyuracak, belediyelerle, resmi kurumlarla ilişkilerimizi kuracak, gerektiğinde mesleki haklarımızla ilgili yargıya gidecek vb. bir organın olması. Şu anda bu EMO. Siz bu kurumu kullanın, ne yapmak gerekiyorsa bu kurum üzerinden yapın. Oda kurulmuş olması, olmaması bunların önünde engel değil ki. Önümüzdeki süreçte Bilgisayar Mühendisi sayısı çok daha hızlı şekilde

aratacak, bu açık. Toplumlar giderek birer bilgi toplumuna dönüşüyor. Hatta çok sayıda alt alanlar oluşmaya başladı bile. Bu süreçte sorunlar da gelip yığılıyor zaten. Yani Bilgisayar Mühendislerinin bu sorunlara yönelip politikalar üretmesi gerekli. 15-20 yıl önce sorun daha çok Bilgisayar Mühendisliği eğitimi almamış olanların bu işi yapmaları idi. Burada aslında biraz şovenist bir eğilim vardı. Mektepli-alaylı ayrımı derdik buna. Hâlâ da sürüyor olabilir bu ayrım, bilemiyorum. O zamanlar Yazılım Mühendisliği de aslında henüz oturmuş değildi. Şimdi burada üniversiteden tekrar yazılım mühendisliği dersi aldım. Çok şey değişmiş durumda. Dikkat edilirse yazılım mühendisliği tekniklerine ilişkin verilen referanslar hep 90'lı yıllardan, yani çok eski değil, 70'lerde 80'lerde yazılmış olan kitaplar klâsik hatta arkaik sayılıyor. Örneğin Amerika'da 1994'te başarılı olan, yani zamanında ve isteğe uygun bitirilen yazılım projesi büyük projelerde yüzde 9, orta boylularda yüzde 16, küçüklerde yüzde 28 imiş. Bu oran 1998'de sırayla yüzde 24, yüzde 28 ve yüzde 32'ye çıkarılabiliyor. Dikkat edilirse gelişme hem çok hızlı hem de çok yeni. Bu gelişmenin nedeni işi yapanların eğitimleri ile ilgili değil, kullanılan metotların gelişmesi ile ilgili. Yani alan henüz yeni gelişen bir alan olduğu için başarısızlık fazla oluyor. Hala da tam bir çözüm getirilebilmiş değil. Yine de bir takım tasarım kalıplarının, metodolojilerin yerleşmesi ile artık bu konuda iyi bir eğitim almadan bu işin düzgün yapılamayacağı konusundaki iddialar daha bilimsel bir temele oturmaya başlıyor. Ama bunlardan da önemli konular var. Birkaç ayda mühendis yetiştiren birtakım kuruluşlar çıkıyor, EMO bunlara dava açıyor, mühendislik diploması veremezsiniz diyerek. Bunun dışında bir de piyasada bir Microsoft tekeli var. Adam kendi ürünleri üzerinden mühendislik diploması

vermeye çalışıyor. Böyle bir şey olamaz. Bir firmanın ürünleri üzerinden mühendislik olur mu hiç? Mühendislik bilimsel temellere dayalı ve firmalardan bağımsız bir disiplindir. Bunlarla mücadele edilmesi gerekli.

2007 yılındayız ve sizin odaya başladığınızdan beri gelişen süreç içinde şöyle geriye dönüp baktığımızda odanın gelişim seyrini nasıl değerlendiriyorsunuz? Üye sayısı iki katına çıkmış durumda. Oda olanakları geliyor, etkinlikler artıyor, bu açık bir şekilde görülüyor. Bu durum odanın kamuoyundaki inandırıcılığını da artırıyor mu? Baktığımızda mesleğin sorunlarına çözüm üretme konusundaki yaklaşımlarda bir gelişme görüyor musunuz? Ya da EMO bu olanaklara göre olması gereken yerde mi?

Aslına bakarsan, kendi sorunlarımın ağırlığından dolayı EMO'daki gelişme sürecini pek iyi takip edemediğimi söyleyemem. Ama gördüğüm kadanyla eskisine göre çok daha üretici, maddi olarak daha güçlü. Bunlar elbetteki meslekî sorunlara çözüm üretme ve bu çözümleri daha yaygın bir şekilde anlatabilme olanaklarını artırmıştır. Ama yine de meslekî sorunlara yaklaşımında bir gelişme olup olmadığını değerlendirmem pek doğru olmaz. Elektrik Mühendisliği ile ilgili alanlara zaten pek bir hâkimiyetim yok. Bilgisayar Mühendisliği ile ilgili alanlarda ise gördüğüm kadanyla eskisine göre çok daha fazla çalışma yapılıyor. 3 tane Ulusal Yazılım Mühendisliği Sempozyumu yapılmış durumda. Takip edemediğim için bilmiyorum ama katılımcılar sektörün en önemli isimleri. Bu bir gösterge sayılırsa eğer işler eskiye göre çok daha iyi demektir. EMO'nun hak ettiği yerde olup olmadığını da değerlendirebilmem zor.

Olanaklar ile ürünler arasındaki açığı kavrayabilmem için bu ikisi hakkında yeterli bilgiye sahip olmam lazım ki, şu anda bu bilgilerden yoksunum. Ancak uzaktan bakınca oldukça ciddi bir gelişme olduğu her halinden belli oluyor.

Bilgisayar Mühendislerinin çalışma yaşamları sıkıntılı. Esnek çalışma, taşeronlaşma vb. Bu mesleğin özelliğinden gelen doğal bir durum mu? Yoksa ülkemize has bir durum mu?

Esnek çalışma ve taşeronlaşma bütün dünyada var tabii. Esnek çalışma bilgisayar sektöründe aslında biraz gerekli birşey. Ama bundan anlaşılacak şey önemli. İş olduğu zaman çalışılır, olmadığında çalışılmaz, para da alınmaz şeklinde bir esnek çalışma değil benim kastettiğim. Konsantrasyon ve yaratıcılık gerektiren bir meslek olduğu için Avrupa'daki birçok şirket sadece belli sayıda saat çalışma zorunluluğu koyuyorlar. Bu saatleri ise kişinin kendisi belirliyor. Benim işyerimde bir arkadaş 07:00'de bir diğeri 9:30'da gelip başlıyor, erken başlayan erken çıkıp gidiyor. Support bölümleri gibi sürekli müşteri ile ilişkisi olan bölümler ise belli saatlerde çalışmak zorunda. Evden çalışma diye bir şey de yaygın. Birçok şirket iş ilanlarına esnek çalışma diye yazıyor zaten. Yani Avrupa'da gördüğüm daha çok sömürmek için bir esnek çalışma değil de, verimliliği artırmak için bir esnek çalışma. Daha verimli çalışma daha çok kazanmak demek tabii ki.

Taşeronlaşmayı bilgisayar sektöründe ben outsourcing olarak anlıyorum. Outsourcing bütün dünyada yaygın. Büyük firmalar işleri küçük firmalara veriyor, onlar da daha düşük ücretlerle iş yapıyorlar. Hindistan bu işlerde başı çekiyor. Ancak outsourcing'in yarattığı sorunlar da var. Elde edilen kaliteden

memnuniyetsizlik oluyor, düşük ücretle eleman çalıştıran küçük firmalar sık sık eleman değiştiriyorlar, bu da maliyetin sürekli artması demek. Küçük firmaları olan Bilgisayar Mühendisleri ise bu tür işleri almak için can atıyorlar tabii. Kapitalist bir pazarda başka yaşam şansınız yok zaten. Bu süreci engellemek mümkün değil ama odaların işlevi, bu konuda sosyal, meslek üyelerini korumacı politikalar uygulanmasını sağlaması için mücadele etmek olmalı. Yoksa tek başına piyasanın kendi kendini dengelemesini bekleyemezsiniz. Belli standartlar istenmesinin, düşük ücretli ve kötü koşullarda çalıştırmayı da engelleyebileceğini ve kaliteli üretim sağlayacağını sürekli anlatmak gerekli.

Yine Bilgisayar Mühendislerini çok ilgilendiren konulardan birisi de beyin göçü. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Beyin göçü de yukarıdaki gibi ekonomik ve sosyal gelişmişlikle ilgili. Az gelişmiş ülkeler elemanları eğitmek için harcama yapıyorlar ama yetişen elemanları gelişmiş ülkelere kaptırıyorlar. Gelişmiş ülkeler az gelişmiş ülkelere, oralandaki eğitime yaptıkları yatırımın orantısız biçimde fazlasını geriye almış oluyorlar. Bunu engellemek pek kolay değil. Tek yolu gelişmek, bu da bugünden yarına olacak bir şey değil. Ancak bunun dışında beyin göçünün başka bir yönüne dikkat çekmek gerekli. Bizim gibi birçok ülke sadece ekonomik ya da sosyal nedenlerden dolayı beyin göçü vermiyor, direkt siyasal nedenlerden dolayı da beyin göçü veriyoruz. 1940'larda ve 50'lerde üniversitelerden uzaklaştırılan birçok profesör yurtdışına gitti ve bir daha dönmedi. Bu ülke Komünizmi yaydıkları gerekçesiyle Pertev Naili Boratav, Niyazi Berkes, Behice Boran gibi çok değerli insanları üniversiteden atıp, bölümlerini kapatıp,

yurtdışına sürdü. Türkiye'nin alanlarındaki en iyileri oldukları için örnek olarak verdim. Bu süreç sonra da devam etti. 12 Mart, 12 Eylül ve hâlâ da sert bir siyasal baskı sürüyor. Yani beyin göçünün tek nedeni ekonomik değil, siyasal baskılar da çok önemli oluyor. Bilgisayar Mühendislerinin genellikle ekonomik nedenlerle yurtdışına gittiği doğru ama birçoğunu bu ülkede tutan ne var ki? Birçok Kürt yada Alevi kökenli Bilgisayar Mühendisinin belki bilinçli bir şekilde değil ama yurtdışı tercihini kolayca yapabileceğini ve yaptığını düşünüyorum. Bir örnek vereyim. Türkiye'de vergi kaçırma ne kadar büyük bir suçtur? Neredeyse bütün şirketler vergi kaçırırlar. Herkesin normal gördüğü bir şey. Naylon fatura basan şirketler bile vardı meselâ. Ama düzene karşı, devlete karşı bir şeyler söylemeye ya da yapmaya gör. Hele son zamanlarda vatan haini sayılmak son derece kolay bir şey oldu. Avrupa'da ise devlete, düzene her şeyi söyleyebiliyorsun ama vergi kaçırmaya çalış bakalım. Seni yerinden kıpırdayamayacak hale getiriyorlar, ne ev tutabilirsin, ne bir devlet dairesinde işini görebilirsin. Boyuna karşına vergi borcun çıkar. Burada Türkler bu yüzden vergi borcundan çok korkarlar, hemen ödenmesi gerektiğini bilirler. Böyle bir koşulda, yani her şeyin ters olduğu bir düzende bir Bilgisayar Mühendisini tutan bağların ne kadar zayıf olacağını anlatabiliyor muyum?

Biraz daha zor bir soru soralım. AB süreci ve AB sürecinin meslek alanımıza etkileri konusunda ne düşünüyorsunuz?

AB sürecinin meslek alanına etkileri iki alanda olacaktır. Birisi standartların artması. Bu konuda aslında AB olmaksızın da Türkiye'nin zaten bir şeyler yapması gerekiyor. 15 yıl

önce de bu konuyla uğraşıyorduk, pek bir mesafe alamadık. Aslında bizim yapamadığımızı üretici firmalar kendileri yapıyorlar. Yani inisiyatif bizde değil. Microsoft kendi standartlarını çıkartıp getiriyor meselâ. Piyasanın geliştiğini görür görmez her şeyin Türkçe'sini de yapıyor hemen. Yani aslında devlet de, bilişim kurumları da bu süreci arkadan takip etmek zorunda kalıyorlar. Yine de hiç bir zaman geç değildir tabii. Bu

standartlar sadece ürünlerde değil, üretim sürecinde de olacak tabii. Bence AB süreci bu anlamda olumlu. İkinci sorun sanırım yukarıda tartıştığımız beyin göçü olacaktır. Şu anda AB ülkeleri kalifiye olmayan işgücüne hiçbir ihtiyaç duymuyorlar ama teknik işgücüne ihtiyaçları var. Almanya'nın yazılımcıya ihtiyacı var. Hindistan'dan almak istedi, Hindistan da göndereceği elemanlara oturma istediği için anlaşılmadılar. AB'ye giren bir Türkiye'den kolayca eleman alabilir. Bu arada Almanya'nın yazılımcıları da ücretler daha yüksek olduğu için İsviçre'ye kaçıyorlar. Gelişmiş olanlardan diğerlerine sermaye akımı, tersine gelişmiş olana doğru da istihdam akımı oluyor. İsviçre AB'ye girmeyi

tartışıyor, birçok kişi refahımız azalacak, bizim gelirimiz diğerlerine kayacak, kapıları kapalı tutalım diyor. Ama bu iş biraz birleşik kaplar prensibi gibi işliyor bana göre. Kapıları çalışanlara kapatınca bu sefer işyerleri topluca kaçıyor, kapıları açınca işçiler geliyor ve ücretler düşüyor. Hiçbir durumda kendini yalıtılmak mümkün değil yani.

Aynı sorunu tersinden Türkiye yaşayabilir. Bu süreçte yazılımcılarını kaybetse bile yatırımlar aracılığı ile başka kaynaklar çıkarabilir. Yani bu gelişim sürecinden kendini yalıtarak kaçmak mümkün değil bence. Önemli olan şudur: AB sürecine yeni giren ülkelerde ekonomik gelişme mi, gerileme mi oluyor, ona bakmak lâzım. Bence gelişme yaşıyor, refah düzeyi artıyor. AB'nin anlamı egemenliğin paylaşılmasıdır deniyor, doğrudur ama artık kimse yalıtılmış bir ülkeyle gelişemez. Şu anda AB'de olmadığımız için egemenlik bize mi ait sanki? Yine dünyanın iç içe girmiş ilişkiler ağına bağlıyız. Kendimizi ekonomik olarak yalıtarak, milli duygular eşliğinde gelişemeyiz ki. İsterseniz BM'ye bile üye olmayın, yine bu dünyanın genel ekonomik, sosyal, siyasal yapısı sizi sarıp sarmalar.

İlave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Hem oda süreci hem de meslekî konular üzerinde epey zamandır bu kadar yoğun durmamış, düşünmemiştim. Benim için çok güzel bir fırsat oldu. Senin nezdinde odadaki bütün arkadaşlarıma teşekkür etmek isterim. Lokale gelip bir bardak çayınızı içmek ve oradaki sevgi dolu ilişkileri tekrar tatmak isterdim. Umarım bir gün gelirim ve bunu beraber yaşarız. Herkesi kucaklıyorum.

Ben de seni en kısa zamanda aramızda görmeyi diliyorum. Bu güzel sohbet için ben sana teşekkür ediyorum. Kendine iyi bak.

